[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 753 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 636

ਮਾਨਿਕ ਮਧੁਕਰ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਵਿੱਠਲ ਦਾਮੁਜੀ ਮੇਹਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3573)

28 ਅਗਸਤ 2024

[ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ,* ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 409, 420, 467, 468, 471 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਸਟ ਆਫ਼ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰਸ (ਇਨ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਸ) ਐਕਟ, 1999 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿਰਲੇਖ†

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 – ਸ.439 – ਜ਼ਮਾਨਤ – ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ... ਕੇ (ਇੱਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਨੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ₹79,54,26,963/- ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਕੇ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਹੈ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ₹9,69,28,500/- ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ - ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਦਰੁਸਤਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ, ਪਿਛੋਕੜ, ਭੱਜਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ/ਮੌਕਾਵਾਂ। - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ - ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ - ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ

* ਲੇਖਕ

ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ਬੁੱਕ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ 9,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਢਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਸਮੱਗਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ ₹2,38,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਜਾਂਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਵਾਏ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ/ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ - ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੜੱਪ ਲਿਆ - ਹਾਜ਼ਰ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਵਿਵੇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 18, 19, 22, 26]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਜਵਾਰ ਬਨਾਮ ਵਸੀਮ [2024] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 575: 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 974; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧਰਮਰਾਜ [2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ 1085 - ਨਿਰਭਰ।

ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਰਾਜਾਰਾਮ ਖਰੋਟ [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 15: (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559; ਵਿਲਾਸ ਪਾਂਡੂਰੰਗ ਪਵਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 270: (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 795; ਅਤੁਲਭਾਈ ਵਿਠਲਭਾਈ ਭੰਡਾਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2023] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 560 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973; ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਵਿੱਤੀ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ) ਐਕਟ, 1999।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਾਨਿਕ ਮਧੂਕਰ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਠਲ ਦਾਮੂਜੀ ਮੇਹਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜ਼ਮਾਨਤ; ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ; ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ; ਸਾਜ਼ਿਸ਼; ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ/ਮੌਕੇ; ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ; ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ; ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3573

ਧਿਰਾਂ ਲਈ 2021 ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ (ਬੀ.ਏ.) ਨੰਬਰ 867 ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 13.10.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਗੋਪਾਲ ਐਲਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਵਰਮਾ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਮਨੋਜ ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਜੀਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਵਿਸ਼ਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਧੁਲਿਕਾ, ਅਮੁਲਿਆ ਦੇਵ, ਸਮਰਾਟ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰਾਓ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਸਿਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਭਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਸੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਿਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤ ਐਸ. ਐਡ ਫਨਸੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤ ਐਸ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 13.10.20211 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਬਈ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਹਾਈ ਕੋਰਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

1. 13.10.2021 ਨੂੰ ਓਪਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਿੱਸਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ 30.10.2021 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ (ਬੀ.ਏ.) ਨੰਬਰ 867/2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਤਵਾਲੀ, ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 217/2019 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 420, 467, 468, 471 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਸਟ ਆਫ਼ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰਸ (ਇਨ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਸ) ਐਕਟ, 1999 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਮਪੀਆਈਡੀ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 07.05.2024 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.. ਨੰਬਰ.3946/2022 ਅਤੇ 3938/2022 ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਜੁੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ:

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਯਾਨੀ ਖੇਮਚੰਦ ਮਹਿਰਕੁਰੇ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਅਰਬਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੋਸਾਇਟੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ₹79,54,26,963/- (ਰੁਪਏ 79,54,26,963/-) (ਰੁਪਏ 79 ਕਰੋੜ 50 ਲੱਖ 26 ਹਜ਼ਾਰ 9 ਸੌ 63) ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 798 ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ₹29,06,18,748/- (ਰੁਪਏ 29 ਕਰੋੜ 50 ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ 7 ਸੌ 48) ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੁਝ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਹਨ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਤੇਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ, ਖੇਮਚੰਦ ਮਹਿਰਕੁਰੇ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ₹2,38,39,071/ (ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਠੱਤੀ ਲੱਖ ਉਨਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕਹੱਤਰ) ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ₹9,69,28,500/- (ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਉਨਾਸੀ ਲੱਖ ਅਠੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ, ਖੇਮਚੰਦ ਮਹਿਰਕੁਰੇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਖੇਮਚੰਦ ਮਹਿਰਕੁਰੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ₹10,00,00,000/- (ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ।

5. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 28.04.2021 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਮਪੁਗਨਡ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ:

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1/ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

7. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ₹79,54,26,963/- (ਰੁਪਏ 79,54,26,963/- (ਰੁਪਏ 79 ਕਰੋੜ ਚੁਰੰਜਾ ਲੱਖ ਛੱਬੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਂ ਸੌ ਤੇਹਠ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਹੜੱਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1/ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1/ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਨੂੰ ₹2,38,39,071/- (ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਠੱਤੀ ਲੱਖ ਉਨਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਇਕਹੱਤਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਨੂੰ ₹9,69,28,500/- (ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਉਨਾਸੀ ਲੱਖ ਅਠੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

8. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਟਾਫ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3/ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ:

9. ਰਾਜ/ਸਰਕਾਰੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਲਰਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਵਾਈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2006 ਤੋਂ 2014 ਤੱਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ₹2,38,00,000/- (ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਠੱਤੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ₹3,25,000/- (ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਇਹੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੈਸ਼ਬੁੱਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ₹3,50,00,000/- (ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ-ਸ਼ੀਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ₹9,69,00,000/- (ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਉਨਾਸਠ ਲੱਖ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨਿਲ ਨਾਗਦੇਵ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਾਊਚਰ ਅਤੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੈਸ਼-ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਅਰੁਣ ਕਥਾਨੇ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ।

11. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵਿਦਰਭ ਕੋਂਕਣ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ₹37,50,000/- (ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਅਤੇ ₹5,00,000/- (ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਅੰਕੜਾ ਬਚਤ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ₹45,28,500/- (ਪੰਤਾਲੀ ਲੱਖ ਅਠਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਨਕਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ₹85,75,150/- (ਪੰਤਾਲੀ ਲੱਖ ਪਛੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ) ਅਤੇ ₹32,90,850/- (ਬੱਤੀ ਲੱਖ ਨੱਬੇ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਠ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ(ਆਂ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ। ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਕਿ ਰਕਮ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ(ਵਾਂ) ਚੈੱਕ(ਵਾਂ) ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀਆਂ/ਦੋਸ਼ੀ:

13. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ-ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 217/2019 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

14. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ/ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ 22.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

15. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਕਥਿਤ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1/ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਥਿਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ, ਨੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ₹1,28,00,000/- (ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਅਠਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ।

16. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ/ਨਮੂਨਾ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਵੀ ਉਡੀਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ।

17. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਹਾਲਤ (ਸਥਿਤੀਆਂ) ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾਰਨ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

<u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ:</u>

18. ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕੋਡ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 439(1)2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

2. "439. ਜ਼ਮਾਨਤ ਸੰਬੰਧੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।— (1) ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ -
(a) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ;
(b) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ, ਭਾਵੇਂ ਇੰਨਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਰਾਏ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 376 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376-ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376-ਡੀਏ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 376-ਡੀਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ।

19. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ/ਮੌਕੇ, ਪਿਛਲਾ ਪਾਸਾ, ਭੱਜਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਆਦਿ। ਅਜਵਾਰ ਬਨਾਮ ਵਸੀਮ, 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਰਮ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ. ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਐਸ.ਸੀ 974, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

“26. ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਇੱਛਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ। (ਹਵਾਲਾ: ਚਮਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ; 3 ਕਲਿਆਣ ਚੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਰੰਜਨ ਉਰਫ਼ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ); 4 ਮਸਰੂਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ; 5 ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਆਸ਼ੀਸ ਚੈਟਰਜੀ; 6 ਨੀਰੂ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ; 7 ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ); 8 ਮਹੀਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ @ ਪੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ)।9

27. ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੁਕਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

---

3 [2004] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 584: (2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 525

4 (2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 528

5 [2009] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1030: (2009) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 286

6 [2010] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1165: (2010) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496

7 [2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 453: (2014) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 508

8 [2017] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 195: (2018) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129

9 [2019] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 529: (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 118

10 [2022] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211

ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ (ਉੱਪਰ)10 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ [ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ] ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ:

“24. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੁਣ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ [ਦੋਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349: 1995 (Cri) 237]। "ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਘਿਣ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।" "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧਰਮਰਾਜ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ 1085 ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇ.) ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ (ਅਗਾਊਂ) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ:

"7. ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛਾਪਾ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਖੇਪ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮ ਗੋਵਿੰਦ ਉਪਾਧਿਆਏ ਬਨਾਮ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਚੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਰੰਜਨ, (2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 528 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਚੈਟਰਜੀ ਵਿੱਚ, (2010) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

‘9. ... ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਰੇ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ, ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ;

(ii) ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ;

(iii) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ;

(iv) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(v) ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਵਿਵਹਾਰ, ਸਾਧਨ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ;

(vi) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;

(vii) ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ; ਅਤੇ

(viii) ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ।'

8. ਮਹੀਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਪੋਲੀਆ, (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 118 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

‘16. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜਿਆ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ...’

9. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ @ ਦੀਪੂ @ ਦੇਪਕ, 2023 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 761 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ, ਦੋਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਮਨ ਸਿੰਘ, (1996) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 693 ਅਤੇ X ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ, (2018) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

‘13. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੋਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349, ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਮਨ ਸਿੰਘ (1996) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 693 ਅਤੇ XXX ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ (2018) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 511 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।’

10. XXX ਬਨਾਮ ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, 2023 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 767 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਸਰਕਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, (2022) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 321 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਸਨ।

11. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565 ਅਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (NCT ਦਿੱਲੀ), (2020) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ 5-ਜੱਜ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1. ਸਿੱਧਰਾਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 694 ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਯੋਗ ਹੈ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
12. ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਾਂਗ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਬਦਲਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

21. ਅਜਵਾਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ:

ਮਾਨਿਕ ਮਧੁਕਰ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿੱਠਲ ਦਾਮੂਜੀ ਮੇਹਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

"28. ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰੂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਸਿਰਫ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ।

29. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ)11 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 439 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ। (ਇਹ ਵੀ ਵੇਖੋ: ਪੂਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਬਿਲਾਸ12; ਨਰਿੰਦਰ ਕੇ. ਅਮੀਨ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ13)"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

11 (2022) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 321

12 (2001) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 338

13 [2008] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1149 : (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 584

, ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ", ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ "ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ"।

23. ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ₹9,00,00,000/- (ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਕਢਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕੈਸ਼-ਬੁੱਕ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ₹2,38,00,000/- (ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਠੱਤੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

24. ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਯਮਤ ਕਾਰੋਬਾਰ/ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਵਾਏ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ/ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੜੱਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਰਾਜਾਰਾਮ ਖਰੋਟ, (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ/ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਵਿਲਾਸ ਪਾਂਡੂਰੰਗ ਪਵਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 795 ਅਤੇ ਅਤੁਲਭਾਈ ਵਿਠਲਭਾਈ ਭੰਡਾਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 560।

25. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਗਾਊਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ:

“8. ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 420, 467, 478, 471, 120-ਬੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਸਟ ਆਫ਼ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰਸ (ਇਨ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਐਸਟਾਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਸ)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਤਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ 217/2019 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 16,000/- (ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਪੀਆਰ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਘੋਲਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

9. ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ, ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

10. ਬਿਨੈਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

11. ਬਿਨੈਕਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਵਿਵੇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ-ਲਾਅ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

27. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ/ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਸੀਸਿਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਲਗਭਗ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਚਿਤ

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ